Detectivul de fapte: cazul Newton

clasele V–VIII

Două surse serioase dau date diferite pentru aceeași naștere. Poate fi corectă doar una? Investighează!

Nume: _____ **Clasa:** _____ **Data:** _____

Sursa A spune:

Isaac Newton s-a născut pe 25 decembrie 1642.

Sursa B spune:

Isaac Newton s-a născut pe 4 ianuarie 1643.

1. Câte zile sunt între cele două date?

_____

Indicii de detectiv

- În 1582, papa Grigore al XIII-lea a introdus un calendar nou, calendarul gregorian, pe care îl folosim și azi.
- Anglia, țara în care s-a născut Newton, a folosit vechiul calendar iulian până în 1752.
- În secolul al XVII-lea, diferența dintre cele două calendare era de 10 zile.
- Și România a schimbat calendarul târziu: în 1919, după 31 martie a urmat direct 14 aprilie.

2. Folosind indiciile, explică de ce sursele dau date diferite.

_____

_____

3. Verdictul tău (bifează):

☐ Doar A e corectă

☐ Doar B e corectă

☐ Niciuna nu e corectă

☐ Ambele, dacă spunem ce calendar folosim

4. Ce ar trebui să scrie o sursă bună ca să nu ne mai încurce?

_____

_____

CALENDARUL ȘTIINȚIFIC

A·S·U·R
ASOCIAȚIA SECULAR-UMANISTĂ DIN ROMÂNIA

Fișa detectivului

clasele V–VIII

Folosește-o pentru orice afirmație pe care vrei s-o verifici: din calendar, de pe internet sau de la colegi.

Nume: _____ **Clasa:** _____ **Data:** _____

Afirmația pe care o investighez:

_____

_____

Cine face afirmația? Este specialist în domeniu?

_____

Pe ce dovezi se bazează (experiment, documente, date)?

_____

_____

Ce spune o a doua sursă, independentă de prima? Care e sursa?

_____

_____

Există și altă explicație posibilă?

_____

Verdictul meu (bifează):

☐ Sigur adevărat ☐ Probabil adevărat ☐ Nu știm încă

☐ Probabil fals ☐ Sigur fals

Cât de sigur sunt pe verdictul meu? (încercuiește)

doar ghicesc (1) (2) (3) (4) (5) *foarte sigur*

Exersează pe: „Fulgerul nu lovește niciodată de două ori în același loc.” · „Bananele sunt ușor radioactive.”

CALENDARUL ȘTIINȚIFIC

A·S·U·R
ASOCIAȚIA SECULAR-UMANISTĂ DIN ROMÂNIA

Ghid pentru profesori

clasele V–VIII

Detectivul de fapte · gimnaziu

Durată	Materiale	Mod de lucru
45 min	Fișele; opțional, acces la internet	Perechi sau grupe de 3–4 „detectivi”

Scopul activității

Elevii descoperă că două surse pot părea în conflict fără ca vreuna să greșească, și exersează un set de întrebări pe care îl pot folosi pentru orice afirmație.

Răspunsuri – cazul Newton

1. 10 zile (25 decembrie 1642 + 10 zile = 4 ianuarie 1643).
2. Ambele date descriu aceeași zi: 25 decembrie 1642 în calendarul iulian, folosit atunci în Anglia, corespunde zilei de 4 ianuarie 1643 în calendarul gregorian.
3. Ambele sunt corecte, cu condiția să spunem ce calendar folosim.
4. De exemplu: „25 decembrie 1642 (stil vechi) / 4 ianuarie 1643 (stil nou)”.

Exercițiile de pe fișa detectivului

Ambele afirmații apar și în resursa 10 („Adevărat sau mit?”), cu explicații: prima este un mit, a doua este adevărată.

Notă: și echipa Calendarului Științific se lovește de această problemă când alege datele unor evenimente vechi. E un exemplu real despre cum se lucrează în știință: verificăm, comparăm și spunem clar ce convenție folosim.

Cum am verificat informațiile

Datele nașterii lui Newton, anii 1582 și 1752, diferența de 10 zile și trecerea României la calendarul gregorian în 1919 au fost verificate în octombrie 2026 în articolele Wikipedia (în engleză) „Isaac Newton”, „Gregorian calendar” și „Romanian calendar”.